

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ξενοφώντας Ελληνικά(2,1,16-32)

Οι Αθηναίοι με ορμητήριο τη Σάμο λεηλατούσαν τη χώρα του βασιλιά (Μ. Ασία), κινούνταν με επιθετικούς προσανατολισμούς προς τη Χίο και την Έφεσο, προετοιμάζονταν για ναυμαχία και εξέλεξαν επιπλέον στρατηγούς εκτός από αυτούς που υπήρχαν τον Τυδέα, τον Μένανδρο και τον Κηφισόδοτο.

Ο Λύσανδρος κατευθύνεται με τα πλοία του από τη Ρόδο προς τον Ελλήσποντο πλέοντας κοντά στα παράλια της Μ. Ασίας για (να εμποδίσει) την έξοδο των πλοίων και για τις πόλεις που είχαν αποστατήσει από αυτούς. Και οι Αθηναίοι ανοίχτηκαν κι αυτοί στο ανοιχτό πέλαγος, γιατί η Ασία ήταν εχθρική γι αυτούς.

Ο Λύσανδρος κατευθύνεται με τα πλοία του από την Άβυδο προς την Λάμψακο που ήταν πόλη συμμαχική με τους Αθηναίους. Ακολουθούσαν με τα ποδία οι κάτοικοι της Αβύδου και οι άλλοι. Επικεφαλής αυτών ήταν ο Θώρακας ο Λακεδαιμόνιος. Αφού επιτέθηκαν στην πόλη, την κατέλαβαν με έφοδο και οι στρατιώτες τη λεηλάτησαν καθώς είχε πλούσια αποθέματα κρασιού και σιτηρών και είχε υπερεπάρκεια στα απαραίτητα για την επιβίωση. Τους ελεύθερους πολίτες ο Λύσανδρος τους άφησε.

Οι Αθηναίοι, πλέοντας από πίσω τους, προσορμίστηκαν στον Ελαιούντα της Χερρονήσου με εκατόν ογδόντα πλοία. Εκεί λοιπόν, την ώρα που έπαιρναν το πρόγευμα, έφτασε σ' αυτούς η αναγγελία των γεγονότων στη Λάμψακο και αμέσως με τα πλοία τους προωθήθηκαν στη Σηστό. Από εκεί, αφού ανεφοδιάστηκαν, αμέσως έπλευσαν στους Αιγός ποταμούς, απέναντι από τον Ελλήσποντο. Το

άνοιγμα του Ελλησπόντου στο σημείο αυτό είναι περίπου δεκαπέντε στάδιοι (2700μ). Εκεί λοιπόν πήραν το δείπνο τους.

Και ο Λύσανδρος την επόμενη νύχτα, όταν άρχισε να φέγγει, έδωσε εντολή(στα πληρώματα) να πάρουν το πρόγευμα και να επιβιβαστούν στα πλοία, αφού τα ετοίμασε όλα για ναυμαχία και τοποθέτησε στα πλάγια των πλοίων παραπετάσματα και έδωσε ρητή εντολή από πριν να μην κινηθεί κανείς από την παράταξη μήτε να βγει προς τα ανοιχτά.

Και οι Αθηναίοι με την ανατολή του ήλιου παρέταξαν το στόλο τους μετωπικά προς το λιμάνι για ναυμαχία. Και, επειδή ο Λύσανδρος δεν έβγαινε (για να τους αντιμετωπίσει) κι η ώρα ήταν προχωρημένη, απέπλευσαν ξανά στους Αιγός ποταμούς.

Ο Λύσανδρος διέταξε τα ταχύπλοά του να ακολουθήσουν τους Αθηναίους και, αφού παρατηρήσουν (κατασκοπεύσουν) τι κάνουν (οι Αθηναίοι) όταν αποβιβαστούν, να επιστρέψουν και να του το αναφέρουν. Και δεν αποβίβασε τα πληρώματα πιο μπροστά, παρά μόνο αφού ήρθαν αυτά(τα ταχύπλοα). Και αυτά τα έκανε για τέσσερις ημέρες. Και οι Αθηναίοι ξανάβγαιναν στα ανοιχτά.

Ο Αλκιβιάδης όμως, καθώς παρατήρησε από τα τείχη τους μεν Αθηναίους να έχουν αγκυροβολήσει στην ανοιχτή παραλία, να μην έχουν κοντά κάποια πόλη και να αναζητούν τα απαραίτητα από τη Σηστό σε μια απόσταση δεκαπέντε σταδίων από τα πλοία, τους δε εχθρούς να βρίσκονται σε λιμάνι, σε πόλη και να έχουν τα πάντα (στη διάθεσή τους), είπε ότι αυτοί (οι Αθηναίοι) δεν έχουν αγκυροβολήσει σε καλό σημείο και τους συμβούλευε να μεταφερθούν στη Σηστό σε λιμάνι και σε πόλη. «Εκεί άν είστε, θα ναυμαχήσετε», είπε, «όποτε θελήσετε».

Οι στρατηγοί όμως, και κυρίως ο Τυδέας και ο Μένανδρος, τον διέταξαν να φύγει. Γιατί (είπαν ότι) αυτοί είναι τώρα στρατηγοί και όχι εκείνος. Κι αυτός σηκώθηκε και έφυγε.

Και ο Λύσανδρος, όταν έφτασε η πέμπτη μέρα με τους Αθηναίους να πλέουν εναντίον του, είπε σ' εκείνους που τους ακολουθούσαν κατά διαταγή του, όταν τους δουν να έχουν αποβιβαστεί και να είναι διασκορπισμένοι σε διάφορα σημεία της Χερρονήσου (πράγμα που όλο και πιο πολύ έκαναν μέρα με τη μέρα και γιατί αγόραζαν τα τρόφιμα από μακριά και γιατί περιφρονούσαν πλέον το Λύσανδρο, επειδή δεν έβγαινε να τους αντιμετωπίσει) **αφού πλεύσουν πάλι προς αυτόν, να σηκώσουν ασπίδα στα μισά της διαδρομής.** Κι εκείνοι έκαναν αυτά, όπως τους πρόσταξε.

Κι ο Λύσανδρος αμέσως έδωσε εντολή να πλεύσουν με τη μέγιστη δυνατή ταχύτητα. Μαζί του πήγε και ο Θώρακας έχοντας το πεζικό. Κι ο Κόνωνας, μόλις αντιλήφθηκε την επίθεση, έδωσε εντολή να τρέξουν αμέσως όλοι στα πλοία. Καθώς όμως ήταν διασκορπισμένοι οι άνθρωποι, άλλα από αυτά είχαν δυο σειρές κωπηλάτες, άλλα μια σειρά και άλλα ήταν εντελώς άδεια. Το πλοίο του Κόνωνα και άλλα επτά γύρω από αυτόν μαζί και η Πάραλος ανοίχτηκαν στο πέλαγος συγκεντρωμένα και με το σύνολο του πληρώματος να επιβαίνει, ενώ τα υπόλοιπα όλα τα έπιασε στην ακτή ο Λύσανδρος. Τους πιο πολλούς άντρες τους συνέλαβε στην ξηρά. Κάποιοι από αυτούς κατέφυγαν σε μικρά οχυρά. Κι ο Κόνωνας, φεύγοντας με τα εννιά πλοία, επειδή αντιλήφθηκε ότι το παιχνίδι χάθηκε για τους Αθηναίους (έχουν καταστραφεί οι Αθηναίοι), αφού προσορμίστηκε στην Αβαρνίδα, το ακρωτήριο της Λαμψάκου, πήρε από εκεί τα μεγάλα ιστία των πλοίων του Λυσάνδρου και ο ίδιος με οχτώ πλοία κατευθύνθηκε προς τον Ευαγόρα στην Κύπρο, η δε Πάραλος προς την Αθήνα για να ανακοινώσει τις εξελίξεις.

Στη συνέχεια ο Λύσανδρος μετέφερε στη Λάμψακο τα πλοία και τους αιχμαλώτους και όλα τα άλλα. Από τους στρατηγούς των Αθηναίων συνέλαβε μαζί με άλλους τον Φιλοκλή και τον Αδείμαντο. Την ίδια μέρα που αυτά πέτυχε, έστειλε στη Σπάρτη τον ληστή Θεόπομπο από τη Μίλητο για να ανακοινώσει τις εξελίξεις ο οποίος τις ανακοίνωσε φτάνοντας μετά από τρεις ημέρες. Μετά από αυτά ο Λύσανδρος συγκάλεσε τους συμμάχους και τους προέτρεψε να αποφασίσουν για την τύχη των αιχμαλώτων. Εκεί λοιπόν πολλές κατηγορίες διατυπώνονταν σε βάρος των Αθηναίων και για όσα εγκλήματα πολέμου είχαν ήδη διαπράξει και για όσα με ψήφισμα είχαν αποφασίσει να κάνουν σε περίπτωση που νικούσαν σε ναυμαχία, να αποκόψουν δηλαδή το δεξί χέρι όλων των αιχμαλώτων και επειδή, όταν συνέλαβαν δυο τριήρεις, μια Κορινθιακή και μια από την Άνδρο, είχαν πετάξει στη θάλασσα όλους τους άντρες. Και ο στρατηγός που τους έσπρωξε στο χαμό ήταν ο Φιλοκλής. Λέγονταν κι άλλα πολλά και διάφορα και αποφασίστηκε να σκοτώσουν τους αιχμαλώτους που ήταν Αθηναίοι, εκτός από τον Αδείμαντο, καθώς μόνο αυτός ήταν αντίθετος στην συζήτηση που έγινε στην εκκλησία του δήμου για τον ακρωτηριασμό των χεριών. Κατηγορήθηκε όμως από κάποιους ότι πρόδωσε τα πλοία. Και ο Λύσανδρος, αφού πρώτο ρώτησε τον Φιλοκλή που πέταξε στη θάλασσα τους Ανδρίους και τους Κορινθίους, τι του άξιζε να πάθει, αφού άρχισε να διαπράττει εγκλήματα πολέμου εις βάρος των Ελλήνων, τον έσφαξε.

Κινήσεις και τακτική του Λυσάνδρου

Αφού λοιπόν ο Λύσανδρος ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο, έπλευσε ενάντια στο Βυζάντιο και την Καλχηδόνα. Κι

εκείνοι(οι κάτοικοι αυτών των πόλεων) τον υποδέχτηκαν, αφού πρωτύτερα εξασφάλισαν με επίσημη συμφωνία ασφαλή αποχώρηση της αθηναϊκής φρουράς. Εκείνοι όμως που είχαν παραδώσει με προδοσία στον Αλκιβιάδη το Βυζάντιο τότε κατέφυγαν στον Πόντο, στη συνέχεια στην Αθήνα και πολιτογραφήθηκαν Αθηναίοι. Εν τω μεταξύ ο Λύσανδρος και τους φρουρούς των Αθηναίων αλλά και κάθε φορά που κάπου έβλεπε κάποιον άλλο Αθηναίο τους έδιωχνε προς την Αθήνα, χορηγώντας εγγυήσεις ασφάλειας μόνο για τη διαδρομή αυτή και για πουθενά αλλού, γνωρίζοντας ότι όσο πιο πολλοί συγκεντρωνόνταν στην Αθήνα και στον Πειραιά, τόσο πιο γρήγορα θα εμφανιζόταν η έλλειψη των αναγκαίων. Αφού λοιπόν άφησε πίσω του σαν διοικητή της Καλχηδόνας και του Βυζαντίου τον Σθενέλαο από τη Λακωνία και επέστρεψε στη Λάμψακο, ασχολούνταν με την επισκευή των πλοίων.

Ο αντίκτυπος της συμφοράς στην Αθήνα

Και στην Αθήνα, όταν έφτασε η Πάραλος κατά τη διάρκεια της νύχτας διαδίδονταν η συμφορά και ο θρήνος μέσα από τα μακρά τείχη στην πόλη έφτανε, με το να την ανακοινώνει ο ένας στον άλλο. Έτσι εκείνη τη νύχτα κανένας δεν κοιμήθηκε, γιατί θρηγούσαν όχι μόνο γι αυτούς που χάθηκαν αλλά πολύ περισσότερο οι ίδιοι τους εαυτούς τους, γιατί νόμιζαν ότι θα πάθουν τέτοια που έκαναν και στους κατοίκους της Μήλου που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, αφού τους νίκησαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και της Σκιώνης και της Τορώνης και της Αίγινας και σε πολλούς άλλους από τους Έλληνες. Και την επόμενη μέρα έκαναν συγκέντρωση του λαού στην οποία αποφασίστηκε και τα λιμάνια να μπαζώσουν, εκτός από ένα, και να

επισκευάσουν τα τείχη και φρουρές να τοποθετήσουν και να ετοιμάσουν την πόλη σε όλα τα άλλα σαν για πολιορκία. Και αυτοί με αυτά ασχολούνταν..

Διπλωματικό παρασκήνιο. Παράδοση της Αθήνας.

Κι ενώ έτσι είχε η κατάσταση, ο Θηραμένης είπε στην εκκλησία του δήμου ότι, αν θέλουν να στείλουν αυτόν τον ίδιο στο Λύσανδρο, θα επιστρέψει γνωρίζοντας τι από τα δυο (ισχύει), οι Σπαρτιάτες επιμένουν για τα τείχη, επειδή θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη ή σαν εγγύηση. Αφού όμως (πράγματι) στάλθηκε, ξόδευε το χρόνο του μένοντας κοντά στο Λύσανδρο για τρεις μήνες και παραπάνω, περιμένοντας την ώρα που οι Αθηναίοι θα ήταν διατεθειμένοι (σκόπευαν) να συμφωνήσουν σε όλα όσα θα τους υπαγόρευε κάποιος, εξαιτίας της έλλειψης των τροφίμων. Αφού λοιπόν γύρισε τον τέταρτο μήνα, ανακοίνωσε στην εκκλησία του δήμου ότι ως τότε τον κρατούσε ο Λύσανδρος και ότι για τη συνέχεια διατάζει (προτρέπει) να πάνε στη Σπάρτη. Γιατί (του είπε ο Λύσανδρος ότι) δεν είναι αρμόδιος για όσα ρωτήθηκε από τον ίδιο (τον Θηραμένη), αλλά οι έφοροι. Μετά από αυτά εκλέχτηκε μαζί με άλλους εννιά εν λευκώ εξουσιοδοτημένος (με απόλυτες εξουσίες) πρεσβευτής για τη Σπάρτη.

Ο Λύσανδρος από τη μεριά του μαζί με άλλους Λακεδαιμονίους έστειλε τον Αριστοτέλη που ήταν Αθηναίος εξόριστος για να αναγγείλει στους εφόρους ότι απάντησε στον Θηραμένη πως αυτοί(οι έφοροι) είναι υπεύθυνοι για ζητήματα ειρήνης και πολέμου. Όταν Ο Θηραμένης και οι υπόλοιποι πρέσβεις έφτασαν στη Σελλασία, αφού ρωτήθηκαν με ποιες προτάσεις είχαν έρθει, απάντησαν ότι είχαν απόλυτη εξουσία για ειρήνη και στη συνέχεια

οι έφοροι διέταξαν να τους καλέσουν. Αφού λοιπόν εμφανίστηκαν, κάλεσαν το λαό σε συγκέντρωση στην οποία κυρίως οι Κορίνθιοι, οι Θηβαίοι αλλά και πολλοί άλλοι από τους Έλληνες αντιπρότειναν να μην συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους αλλά να τους αφανίσουν.

Οι Σπαρτιάτες όμως είπαν ότι δεν θα υποδουλώσουν πόλη ελληνική που πρόσφερε μέγιστες υπηρεσίες όταν οι μέγιστοι κίνδυνοι απείλησαν την Ελλάδα, αλλά πρότειναν ειρήνη με τον όρο ότι, αφού γκρεμίσουν τα μακρά τείχη και τα τείχη του Πειραιά, αφού παραδώσουν τα πλοία τους εκτός από δώδεκα, αφού φέρουν πίσω τους εξόριστους και αφού θεωρούν τους ίδιους εχθρούς και φίλους με τους Σπαρτιάτες, να τους ακολουθούν και στη στεριά και στη θάλασσα, όπου κι αν τους οδηγούν. Ο Θηραμένης και οι πρέσβεις που τον πλαισιώναν τα μετέφεραν αυτά στην Αθήνα.

Την ώρα που έμπαιναν τους περικύκλωνε κόσμος πολύς, γιατί φοβούνταν μήπως είχαν γυρίσει άπρακτοι. Γιατί, λόγω του μεγάλου αριθμού των χαμένων από την πείνα, δεν χωρούσε πια άλλη αναβολή. Την επόμενη μέρα κοινοποίησαν οι πρέσβεις τους όρους που έθεσαν οι Λακεδαιμόνιοι για τη σύναψη ειρήνης. Μίλησε εξ ονόματος όλων ο Θηραμένης λέγοντας πως πρέπει να υπακούσουν στους Σπαρτιάτες και να γκρεμίσουν τα τείχη. Αφού κάποιιοι εξέφρασαν αντίθετη από αυτόν άποψη και πολλοί περισσότεροι την επικρότησαν, αποφασίστηκε τελικά να δεχθούν την ειρήνη. Μετά από αυτά και ο Λύσανδρος κατέπλευσε στον Πειραιά και οι εξόριστοι επανήρθαν και τα τείχη τα γκρέμιζαν, ενώ αυλητρίδες έπαιζαν τον αυλό, με μεγάλη προθυμία, γιατί νόμιζαν ότι εκείνη η ημέρα έκανε την αρχή για την ελευθερία στην Ελλάδα.

Παρωδία δίκης. Καταδίκη και εκτέλεση του Θηραμένη

Σαν είπε αυτά και σταμάτησε και η βουλή ξέσπασε σε ζωηρές κραυγές επιδοκιμασίας, επειδή ο Κριτίας κατάλαβε πως θα γλίτωνε, αν επέτρεπε στη βουλή να αποφασίσει με ψηφοφορία για αυτόν(Θηραμένη) και επειδή αυτό το θεώρησε ανυπόφορο, αφού πλησίασε και συζήτησε κάτι με τους τριάκοντα, βγήκε έξω και διέταξε εκείνους που κρατούσαν τα μαχαίρια να σταθούν επιδεικτικά (φανερά) στη βουλή, κοντά στα κιγκλιδώματα. Αφού ξαναμπήκε «είπε: «Νομίζω, κύριοι βουλευτές, πώς καθήκον του σωστού ηγέτη είναι να αντιδρά αν βλέπει τους φίλους του να πέφτουν θύματα απάτης.(δουλειά του ηγέτη που είναι τέτοιος που πρέπει είναι να μην ανέχεται αν βλέπει τους φίλους του να εξαπατούνται). Και εγώ λοιπόν αυτό θα κάνω. Άλλωστε (και γιατί) αυτοί εδώ που έχουν σταθεί από πάνω μας λένε πως, αν αφήσουμε τον άντρα που ολοφάνερα βλάπτει την ολιγαρχία, δεν θα μας το επιτρέψουν. Στους καινούργιους νόμους υπάρχει διάταξη που ορίζει (περιέχεται, αναφέρεται, είναι γραμμένο κλπ) να μη θανατώνεται χωρίς την ψήφο σας κανένας από αυτούς που το όνομά του περιλαμβάνεται στον κατάλογο των τρισχιλίων, ενώ για κείνους που το όνομά τους είναι εκτός καταλόγου να έχουν οι τριάκοντα το δικαίωμα να επιβάλλουν τη θανατική ποινή. Εγώ λοιπόν, είπε, με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας, διαγράψω από τον κατάλογο αυτόν εδώ τον Θηραμένη. Και αυτόν, είπε, εμείς θα τον θανατώσουμε.»

§52 Μόλις άκουσε αυτά ο Θηραμένης, αναπήδησε πάνω στο βωμό και είπε: «Εγώ, είπε, άντρες, ικετεύω στ' όνομα της ίδιας της δικαιοσύνης να μην έχει ο Κριτίας το δικαίωμα να διαγράψει από τον κατάλογο ούτε εμένα ούτε από εσάς όποιον θέλει, αλλά με όποιον ακριβώς νόμο θέσπισαν αυτοί γι' αυτούς που

περιλαμβάνονται στον κατάλογο σύμφωνα μ' αυτόν να βγει απόφαση και για σας και για μένα.

§53 Και αυτό βέβαια, είπε, στ' όνομα των θεών δεν το αγνοώ, ότι δηλαδή αυτός εδώ ο βωμός καθόλου δε θα μου είναι αρκετός αλλά θέλω και αυτό να κάνω ξεκάθαρο, ότι δηλαδή αυτοί όχι μόνο είναι κατάφορα άδικοι απέναντι στους ανθρώπους αλλά και παντελώς ασεβείς απέναντι στους θεούς. Απορώ λοιπόν, είπε, καλοί και αγαθοί άντρες, αν εσείς δε βοηθήσετε τους ίδιους τους εαυτούς σας τη στιγμή μάλιστα που γνωρίζετε αυτά, ότι δηλαδή το δικό μου όνομα δεν είναι καθόλου πιο εύκολο να διαγραφεί απ' ό,τι το όνομα του καθενός από σας».

§54 Μετά απ' αυτό διέταξε ο κήρυκας των τριάκοντα τους έντεκα δήμιους να κινηθούν ενάντια στο Θηραμένη. Κι αφού εκείνοι μπήκαν μέσα μαζί με τους υπηρετές και με αρχηγό τους το θρασύτατο και αναιδέστατο Σάτυρο, είπε ο Κριτίας: «Σας παραδίδουμε, είπε, αυτόν εδώ το Θηραμένη που έχει καταδικαστεί σύμφωνα με το νόμο. Κι εσείς, αφού τον συλλάβετε και τον οδηγήσετε εκεί όπου πρέπει, να εκτελέσετε αυτά που πρέπει».

§55 Μόλις τα είπε αυτά, τον τραβούσε από το βωμό ο Σάτυρος, τον τραβούσαν και οι υπηρετές. Κι ο Θηραμένης, όπως ήταν φυσικό, επικαλούνταν θεούς και ανθρώπους να γίνουν αυτόπτες μάρτυρες όλων όσων διαδραματίζονταν. Και οι βουλευτές παρέμεναν αδρανείς, καθώς έβλεπαν αυτούς που στέκονταν στα κιγκλιδώματα, ανθρώπους ίδιας ποιότητας με το Σάτυρο, και το μέρος μπροστά από το βουλευτήριο να είναι γεμάτο φρουρούς και επιπλέον γνώριζαν πως όλοι αυτοί παρευρίσκονταν εκεί κρατώντας πάνω τους μαχαίρια.

§56 Κι αυτοί οδήγησαν τον άντρα δια μέσου της αγοράς, ενώ αυτός με πολύ δυνατή φωνή διαλαλούσε τα πάθη του. Παραδίδεται και μια φράση που είπε. Μόλις ο Σάτυρος του είπε: θα κλάψεις

γοερά, αν δε σιωπήσεις, εκείνος του απάντησε: «Άραγε, αν σιωπήσω, είπε, δε θα κλάψω γοερά;» και αφού εξαναγκάστηκε να πεθάνει, ήπια το κώνειο. Και ισχυρίζονται πως, αφού έριξε μακριά το υπόλοιπο δηλητήριο παίζοντας «κότταβο», είπε το εξής: «Αυτό για τον ωραίο μου Κριτία». Και βέβαια δεν το αγνοώ αυτό, ότι δηλαδή τέτοιου είδους αποφθέγματα δεν είναι και πολύ σπουδαία, θεωρώ όμως αυτό το στοιχείο αξιοθαύμαστο από τη συμπεριφορά του άντρα (του Θηραμένη), το ότι δηλαδή, αν και ο θάνατος ήταν κοντά, δεν έχασε ούτε την αυτοκυριαρχία του ούτε το χιούμορ του.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 2 4 18-23

Αφού (ο Θρασύβουλος) είπε αυτά, γύρισε πάλι προς το μέρος των εχθρών και περίμενε· γιατί και ο μάντης τους συμβούλευε να μην επιτεθούν, προτού κάποιος από τους δικούς τους ή σκοτωθεί ή τραυματιστεί· «όταν όμως αυτό γίνει, θα προχωρήσω μπροστά εγώ, είπε, και εσείς που θα με ακολουθείτε θα νικήσετε, ενώ εγώ θα σκοτωθώ, όπως βέβαια το προαισθάνομαι».

Και δε βγήκε ψεύτης· αντίθετα, μόλις πήραν στα χέρια τους τα όπλα, ο ίδιος, σαν να οδηγούνταν από κάποια θεϊκή βούληση, πήδησε ορμητικά πρώτος προς τα εμπρός, έπεσε πάνω στους εχθρούς και σκοτώθηκε — και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι όμως βγήκαν νικητές και καταδίωξαν τον εχθρό ως το ίσιωμα. Εκεί σκοτώθηκαν ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος μεταξύ των τριάκοντα, ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, μεταξύ των δέκα αρχόντων του Πειραιά, και άλλοι εβδομήντα περίπου. Και τα όπλα τους (οι δημοκρατικοί) τα πήραν, κανέναν όμως πολίτη δεν απογύμνωσαν από το χιτώνα του. Αφού έκαναν αυτό και έδωσαν τους νεκρούς ύστερα από ανακωχή, πολλοί από τους αντιπάλους

(δημοκρατικούς και ολιγαρχικούς) συζητούσαν μεταξύ τους πλησιάζοντας ο ένας τον άλλο.

Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των μνημένων (στα Ελευσίνια μυστήρια), που είχε πολύ καλή (δυνατή) φωνή, επέβαλε σιωπή σε όλους και είπε: «Συμπολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Εμείς ποτέ ως τώρα δε σας κάναμε κανένα κακό, αλλά αντίθετα πήραμε μέρος μαζί με σας στις πιο σεβαστές ιεροτελεστίες και στις ωραιότερες θυσίες και γιορτές, υπήρξαμε συγχορευτές και συσπουδαστές και συστρατιώτες και διατρέξαμε μαζί με σας πολλούς κινδύνους και στην ξηρά και στη θάλασσα και για κοινή και των δυο μας σωτηρία και ελευθερία.

Για όνομα των θεών που προστατεύουν τις οικογένειες των πατέρων και των μητέρων μας, της συγγένειας εξ αίματος και εξ αγχιστείας και των πολιτικών συλλόγων μας -γιατί όλα αυτά πολλοί από εμάς τα έχουμε κοινά-, δείχνοντας σεβασμό και στους θεούς και στους ανθρώπους, σταματήστε να βλάπτετε την πατρίδα και μην ακούτε τους ανοσιότατους τριάκοντα, γιατί αυτοί για το ατομικό τους συμφέρον μέσα σε οχτώ μήνες έχουν σκοτώσει σχεδόν περισσότερους Αθηναίους από όσους (σκότωσαν) όλοι οι Πελοποννήσιοι πολεμώντας μας δέκα χρόνια.

Και ενώ μπορούσαμε να ζούμε ως πολίτες ειρηνικά, αυτοί μας προκαλούν τον πιο αισχρό απ' όλους και φοβερό και ανόσιο και μισητό σε θεούς και ανθρώπους εμφύλιο πόλεμο. Αλλά όμως να ξέρετε καλά ότι για μερικούς από αυτούς που τώρα σκοτώθηκαν από μας όχι μόνο εσείς αλλά και μείς χύσαμε άφθονα δάκρυα.

Αυτός λοιπόν τέτοια έλεγε και οι υπόλοιποι άρχοντες οδήγησαν πάλι αυτούς που ήταν μαζί τους στο άστυ (στην Αθήνα), επειδή ήταν δεκτικοί σε τέτοιου είδους λόγους.

Την επόμενη μέρα οι τριάκοντα κάθονταν στην αίθουσα των συνεδριάσεων μοναχοί και ταπεινωμένοι και από τους τρισχίλιους,

όπου ο καθένας τους είχε ταχθεί σε όλα τα μέρη της πόλης διαφωνούσαν μεταξύ τους. Γιατί, όσοι βέβαια είχαν διαπράξει κάποιο σοβαρό αδίκημα και φοβούνταν, υποστήριζαν έντονα ότι δεν έπρεπε να υποχωρούν σ' εκείνους στον Πειραιά· όσοι όμως πίστευαν ότι δεν είχαν διαπράξει κανένα αδίκημα, και οι ίδιοι σκέπτονταν και στους άλλους εξηγούσαν ότι δεν υπήρχε καμιά ανάγκη γι' αυτά τα κακά και έλεγαν ότι δεν πρέπει να υπακούουν στους τριάκοντα ούτε να τους αφήνουν να καταστρέφουν την πόλη. Και τέλος αποφάσισαν να αφαιρέσουν από εκείνους την εξουσία και να εκλέξουν άλλους. Και εξέλεξαν δέκα, έναν από κάθε φυλή.

Στάθης Παπακωνσταντίνου

Στάθης Παπακωνσταντίνου